

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут охорони здоров'я
Кафедра здоров'я людини і фізичної реабілітації

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи
_____ О. А. Лагоднюк

“ _____ ” _____ 2018 р.

08-02-28

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Фізична реабілітація при дисфункціях ОРА, травматології
PHYSICAL REHABILITATION AT DYSFUNCTIONS OF THE LOCOMOTOR
APPARATUS, TRAUMATOLOGY

спеціальність
specialty 227 PHYSICAL THERAPY,
ERGOTHERAPY

227 Фізична терапія, ерготерапія

галузь знань
branch of knowledge 22 Healthcare

22 Охорона здоров'я

Робоча програма «Фізична реабілітація при дисфункціях ОРА, травматології» для студентів, які навчаються за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія. Рівне: НУВГП, 2018. –13 с.

Розробник: Горчак Віктор Володимирович – старший викладач кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації.

Протокол від «27» березня 2018 року № 1.

Завідувач кафедри: _____ Н. С. Нестерчук
(підпис) (ініціали та прізвище)

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Протокол від «06» вересня 2018 року № 7.

Голова науково-методичної комісії _____ І. М. Григус
(підпис) (ініціали та прізвище)

© _____, 2018 рік

ВСТУП

Програма обов'язкової (нормативної) навчальної дисципліни «Фізична реабілітація при дисфункціях ОРА, травматології» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння головних принципів використання засобів і методів фізичної реабілітації у відновленні осіб після перенесених гострих патологічних станів і хронічних захворювань. Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Фізична реабілітація при дисфункціях ОРА, травматології» є складовою частиною циклу дисциплін професійної та практичної підготовки для студентів за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія». Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів – анатомія людини, фізіологія людини, основи медичних знань, основи фізичної реабілітації, цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, лабораторних заняттях, самостійної роботи та виконання поставлених задач.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Вивчення дисципліни «Фізична реабілітація при дисфункціях ОРА, травматології» передбачає формування у студентів знань щодо механізму виникнення дисфункцій опорно-рухового апарату та травм; принципи комплексного лікування травматологічних хворих; ефективності комплексного застосування засобів фізичної реабілітації в різні періоди відновного лікування; професійну підготовку майбутнього фахівця-фізичного терапевта.

Ключові слова

Обстеження, діагностування, прогнозування, програма фізичної реабілітації, лікувальна фізична культура, масаж, фізіотерапія.

Annotation

The study of discipline "Physical rehabilitation in dysfunction of the musculoskeletal system, traumatology" involves the formation of knowledge among students about the mechanism of origin of dysfunctions of the musculoskeletal system and injuries, the principles of complete treatment of traumatic patients; the effectiveness of the integrated use of physical rehabilitation facilities in different periods of rehabilitation; professional training of a future specialist-physical therapist.

Keywords

Examination, diagnosis, forecasting, physical rehabilitation program, physical therapy, massage, physiotherapy.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 1 семестр: 6	Галузь знань 22 Охорона здоров'я	Фундаментальна (ПНЗЕ)	
	Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія		
Модулів: 1 семестр: 1	Рівень вищої освіти: бакалавр	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 1 семестр: 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: 24 год.		Семестр	
Загальна кількість годин:		2-й	2-й
Денна: 1 семестр – 180 год. Заочна: 1 семестр – 180 год.			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 10	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		1 сем – 30 год.	1 сем – 2 год.
		Лабораторні	
		1 сем – 42 год.	1 сем – 18 год.
		Самостійна робота	
		1 сем – 108 год.	1 сем – 160 год.
		Індивідуальні завдання	
1 сем – 24 год.	1 сем – 24 год.		
Вид контролю: екзамен, курсова робота			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40 %
для заочної форми навчання – 89 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є: оволодіння студентами знаннями щодо призначення засобів фізичної реабілітації та складання комплексних програм фізичної реабілітації при травмах різної локалізації та дисфункціях ОРА.

Завдання курсу: оволодіння студентами знаннями з проблем фізичної реабілітації у травматології та дисфункціях опорно-рухового апарату людини; оволодіння самостійним проведенням занять лікувальної гімнастики, процедур масажу хворим травматологічного та ортопедичного профілю; оволодіння студентами теоретичних питань з клініко-фізіологічного забезпечення використання лікувальної фізичної культури, масажу та фізіотерапії в комплексній фізичній реабілітації осіб після різних травм.

Студенти повинні знати:

- особливості перебігу травм та захворювань в травматології та ортопедії;
- сучасну класифікацію, етіологію і патогенез вроджених та набутих захворювань і ушкоджень опорно-рухового апарату
- механізм лікувальної дії основних та допоміжних засобів фізичної реабілітації, які застосовуються у відновному лікуванні в дисфункцій ОРА та травматології, методика застосування, принципи їх поєднання;
- сучасні підходи до призначення засобів фізичної реабілітації при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату з урахування етапу відновного лікування та рухових режимів.

Студенти повинні вміти:

- добирати засоби фізичної реабілітації хворим в залежності від діагнозу, клінічного стану, супутніх захворювань, віку, статі та призначеного рухового режиму;
- проводити диференційоване реабілітаційне обстеження пацієнтів з руховими порушеннями за стандартними шкалами та тестами, що використовуються для формування реабілітаційного діагнозу, прогнозування, побудови реабілітаційної програми;
- складати програми фізичної реабілітації для осіб при травмах різної локалізації.;
- поєднувати елементи традиційних та інноваційних методик та засобів фізичної реабілітації в контексті реабілітаційної програми;
- застосовувати ортопедичне та реабілітаційне обладнання у процесі реабілітаційного втручання.
- визначати ефективність реалізації реабілітаційної програми.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Базові відомості фізичної реабілітації при дисфункціях ОРА, травматології

Тема 1. Анатомо-фізіологічні особливості опорно-рухового апарату людини. Осі та площини тіла людини. Скелет, його будова та функції. Види з'єднань кісток, суглоби.

Тема 2. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при дисфункціях ОРА, травматології. Клінічна характеристика періодів фізичної реабілітації при дисфункціях ОРА, травматології.

Тема 3. Фізична реабілітація при вроджених вадах ОРА. Фізична реабілітація при вродженій кривошії, косоруконості, вродженому вивиху стегна та дисплазії кульшових суглобів.

Тема 4. Фізична реабілітація при дефектах постави. Класифікація та причини виникнення порушень постави. Застосування фізичної реабілітації за наявності круглої, кругло-увігнутої, сутулої та плоскої спини.

Тема 5. Фізична реабілітація при плоскостопості. Визначення, класифікація та клінічна картина плоскостопості. Фізична реабілітація за наявності плоскостопості.

Тема 6. Фізична реабілітація при сколіозі. Застосування засобів фізичної реабілітації відповідно до ступеня та виду сколіозу.

Тема 7,8. Фізична реабілітація при захворюваннях суглобів. Артрита, артрози та остеохондрози.

Тема 9. Поняття травма. Травматична хвороба. Визначення, класифікація переломів. Політравма. Ускладнення після переломів. Методи та принципи лікування. Ефективність застосування засобів фізичної реабілітації у травматологічних хворих.

Тема 10. Фізична реабілітація при вивихах та переломах верхньої кінцівки. Переломи ключиці. Внутрішньо-суглобові переломи плечової кістки у проксимальному відділі. Діафізарні переломи плечової кістки. Ушкодження ліктьового суглоба та кісток передпліччя. Ушкодження кисті.

Тема 11. Фізична реабілітація при вивихах та переломах нижньої кінцівки. Перелом шийки стегна. Діафізарні переломи стегна. Ушкодження коліна та гомілки. Ушкодження гомілковостопного суглоба. Переломи кісток стопи.

Тема 12. Фізична реабілітація при ампутаціях. Ампутації: етіологія, класифікація, види. Фізична реабілітація при ампутаціях верхніх та нижніх кінцівок.

Тема 13. Фізична реабілітація при переломах кісток тазу. Причини переломів кісток тазу, класифікація та принципи лікування. Особливості фізичної реабілітації відповідно до локалізації перелому та ступеня порушення цілісності тазового кільця.

Тема 14. Фізична реабілітація при переломах хребта. Причини переломів хребта, клініка, принципи лікування та ускладнення. Фізична

реабілітація за наявності перелому хребта відповідно етапу відновного лікування та рухового режиму.

Тема 15. Фізична реабілітація при ендопротезуванні суглобів.
Покази до ендопротезування. Особливості фізичної реабілітації при ендопротезуванні колінного та кульшового суглобів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	усього	денна форма					заочна форма						
		у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Фізична реабілітація при дисфункціях ОРА, травматології													
Тема 1. Анатомо-фізіологічні особливості опорно-рухового апарату людини.		2		2		4							8
Тема 2. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при дисфункціях ОРА, травматології.		2		6		3		2		2			8
Тема 3. Фізична реабілітація при вроджених вадах ОРА.		2		2		5							10
Тема 4. Фізична реабілітація при вадах постави.		2		2		8				2			10
Тема 5. Фізична реабілітація при плоскостопості.		2		2		10							12
Тема 6. Фізична реабілітація при сколіозі.		2		2		5				2			10
Тема 7,8. Фізична реабілітація при захворюваннях суглобів.		4		4		10				2			12
Тема 9. Поняття травма. Травматична хвороба.		2		2		5							10
Тема 10. Фізична реабілітація при		2		2		10				2			10

переломах та вивихах верхньої кінцівки												
Тема 11. Фізична реабілітація при вивихах та переломах нижньої кінцівки		2		2		10				2		12
Тема 12. Фізична реабілітація при ампутаціях		2		2		5						10
Тема 13. Фізична реабілітація при переломах кісток тазу		2		4		12				2		14
Тема 14. Фізична реабілітація при переломах хребта		2		4		8				2		10
Тема 15. Фізична реабілітація при ендопротезуванні суглобів		2		4		8				2		14
Разом за змістовим модулем 1	180	30		42		108			2	18		160

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Базові відомості про фізичну реабілітацію при дисфункціях ОРА, травматології			
1	Тема 1. . Анатомо-фізіологічні особливості опорно-рухового апарату людини.	2	
2	Тема 2. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при дисфункціях ОРА,	2	2
3	Тема 3. Основні та додаткові методи обстеження пацієнтів.	2	
4	Тема 4. Складання програм фізичної реабілітації	2	
5	Тема 5. Фізична реабілітація при вроджених вадах ОРА.	4	2
6	Тема 6. Фізична реабілітація при вадах постави.	2	2
7	Тема 7. Фізична реабілітація при плоскостопості.	2	2
8	Тема 8. Фізична реабілітація при сколіозі.	2	2
9	Тема 9. Фізична реабілітація при захворюваннях суглобів.	4	2

12	Тема 10. Поняття травма. Травматична хвороба	2	2
10	Тема 11. Фізична реабілітація при переломах та вивихах верхньої кінцівки	2	
11	Тема 12. Фізична реабілітація при вивихах та переломах нижньої кінцівки	2	
12	Тема 13. Фізична реабілітація при ампутаціях	2	
13	Тема 14 Переломи кісток таза. Етіологія, клініка, принципи лікування. Фізична реабілітація при переломах кісток тазу	4	2
14	Тема 15. Етіологія, класифікація, клініка, основні принципи лікування переломів хребта	4	2
15	Тема 16. Фізична реабілітація при ендопротезуванні колінного та кульшового суглобів	4	
Разом		42	18

6. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Процес руху та його характеристика	4	8
2	Види порушень ходи	4	8
3	Причини виникнення порушень ходи	4	10
4	Види реабілітації при дисфункціях ОРА, травматології	8	10
5	Лікувальна гімнастика в післяопераційному періоді з приводу вродженого вивиху стегна	10	12
6	Профілактика розвитку вроджених вад ОРА	6	10
7	Фізична реабілітація при артрогрипозі	10	12
8	Профілактика плоскостопості	4	10
9	Гідрокінезотерапія за наявності сколіозу та дефектів постави	6	10
10	Фізична реабілітація при анкілозуючому спондилоартриті	10	12
11	Фізична реабілітація та рухова активність при остеохондропатіях	10	12
12	Профілактика травматизму	4	10
13	Фізична реабілітація при ранах, опіках та відмороженнях	12	14
14	Застосування механотерапії в після лікарняному періоді лікування внаслідок переломів нижньої кінцівки	8	10
15	Методика масажу при ендопротезуванні колінного суглобу	8	12
Разом		108	160

Підсумком самостійної роботи над вивченням дисципліни є: складання студентом програми фізичної реабілітації при різних захворюваннях.

Також:

1. Проаналізувати роботу відділення реабілітації міської лікарні.
2. Відвідати заняття з ЛФК при різних захворюваннях.
3. Проаналізувати складання та застосування програм фізичної реабілітації при різних травмах.
4. Підготувати презентацію за темою дисципліни «Фізичн реабілітація при дисфункціях ОРА, травматології».

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Курсова робота виконується кожним студентом за індивідуально отриманим завданням.

Тема 1. Фізична реабілітація при вивиху в ліктьовому суглобі.

Тема 2. Особливості застосування засобів фізичної реабілітації при переломах шийки стегна в період іммобілізації.

Тема 3. Фізична реабілітація при переломах кісток таза в післялікарняний період.

Тема 4. Фізична реабілітація хворих з діафізарним переломом плеча і передпліччя в першому періоді реабілітації.

Тема 5. Фізична реабілітація хворих після переломів передпліччя у типовому місці за трьома періодами перебігу травматичної хвороби.

Тема 6. Особливості фізичної реабілітації хворих після переломів стегна та гомілки за трьома періодами перебігу травматичної хвороби.

Тема 7. Застосування засобів фізичної реабілітації в процесі відновного лікування хворих на артрити.

Тема 8. Шляхи і методи фізичної реабілітації при остеохондрозі.

Тема 9. Шляхи реабілітації при деформуючих артрозах в лікарняний і післялікарняний періоди.

Тема 10. Фізична реабілітація при компресійних переломах грудних і поперекових хребців у післялікарняний період.

Представлення, структура, оформлення курсової роботи.

Титульний аркуш відповідно теми та змісту, кількість розділів (не менше трьох, відповідна назва розділів і підрозділів: вступ – обґрунтування актуальності обраної теми, постановка мети і конкретних завдань, об'єкт, предмет, методи дослідження; 1 огляд літератури, 2 організація та методи дослідження, 3 результати дослідження), висновки, список використаної літератури, додатки.

8. Методи навчання

1. Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Інноваційні засоби фізичної реабілітації»:

- навчальні заняття;
  - самостійна робота студентів;
  - робота в наукових бібліотеках та мережі Інтернет;
  - контрольні заходи.
2. Види навчальної роботи студентів:
- лекція;
  - лабораторне заняття;
  - консультація.

9. Методи контролю

1. Індивідуальне усне поточне опитування.
2. Вирішення типових задач.
3. Письмовий теоретичний контроль.
4. Індивідуальний контроль практичних дій та отриманих результатів.
5. Модульний контроль, який здається в центрі незалежного оцінювання у формі тестів.
6. Залік, який здається в центрі незалежного оцінювання у формі тестів.

10. Розподіл балів, які отримує студент

Поточне тестування та самостійна робота															Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль №1																	
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40	100

Виконання курсової роботи			Сума
Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	
До 20	До 40	До 40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	
82-89	добре	

74-81		зараховано
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій;
2. Нормативні документи ВООЗ України;
3. Наочні посібники та відеофільми.

12. Рекомендована література

Базова

1. Вакуленко Л. О. та ін. Лікувальний масаж . – Тернопіль: ТДМУ, 2006. – 468 с
2. Горбунов Л.М. Значення засобів і методів фізичної реабілітації в комплексному лікуванні травм опорно-рухового апарату у велосипедистів / Л.М. Горбунов // Тези ІХ Міжнародн. наук. конгресу «Олімпійський спорт і спорт для всіх». – К., 2006. – 775с.
3. Олекса А.П. Ортопедія. – Тернопіль ТДМУ, 2006. – 528 с.
4. Основи фізичної реабілітації: навчальний посібник / О. Б. Нагорна, В.В. Горчак – Рівне, 2017. – 128 с. Схвалено до друку Вченою радою НУВГП (протокол № 3 від 19.04.2017). [Електронний ресурс]; – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/view/shufr/05-07-01.html>
5. Реабілітаційне обстеження у практиці фізичного терапевта: навчальний посібник / І.М. Григус, О. Б. Нагорна, В.В Горчак – Рівне, 2017. – 150 с. Схвалено до друку Вченою радою НУВГП (протокол № 6 від 29.06.2017).[Електронний ресурс]; – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/view/shufr/05-07-01.html>
6. Скляренко Є.Т. Травматологія і ортопедія / Є.Т. Скляренко. – К.: Здоров'я, 2005. – 468 с.
7. Травматологія і ортопедія: [посібник для пратичних занять] / под ред. проф. О.А. Бур'янова. – К.: Книга плюс, 2006. – 135с.

1. Агаджанян В.В. Политравма / В.В. Агаджанян. – Новосибирск: Наука, 2003. – 492с.
2. Белова А. Н. Руководство по реабилитации больных с двигательными нарушениями / А. Н. Беловой, О. Н. Шепетовой. – М.: Антидор, 1998. – 224 с.
3. Звіряка О. М. Застосування засобів фізичної реабілітації при ушкодженнях гомілковостопного суглоба у спортсменів / О. М. Звіряка // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2006. – № 4. – 4 с.
4. Корж Ю. М. Основи лікувальної фізичної культури : метод. рек. для студ. спец. “Фіз. реабілітація” / Ю. М. Корж, О. М. Звіряка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2005. – 75 с.
5. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині: [підручник] / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К.: ВСВ «Медицина», 2010. – 352с.
6. Соколовський В.С. Лікувальна фізична культура: підручник / В.С. Соколовський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. — Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. — 234с.
7. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу: [навч. посібник] / П.Б. Єфіменко. – Харків: ОВС, 2007. – 216с.

13. Інформаційні ресурси

1. Мухін В. М. Фізична реабілітація: підручник для ВУЗів / В. М. Мухін. – К.: Олімпійська література, 2010. – 438 с./ [Електронний ресурс]; – Режим доступу: www.ksru.edu/FileDownload.ashx/фізична%20реабілітація
2. Попов С. Н. Физическая реабилитация : [Учебник для вузов] / С. Н. Попов. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2005. – 605 с./[Електронний ресурс]; – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/1777971/>
3. Язловецький В. С. Основи фізичної реабілітації : [Учебник для вузов] / В. С. Язловецький, Г. Е. Верич. – Кіровоград, 2004. – 328 с./[Електронний ресурс]; – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis
4. Українська Асоціація фізичної терапії/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.physrehab.org.ua/
5. <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka/elektronni-biblioteki>.